Հակոբ Պարոնյան

Մեծապատիվ մուրացկանները

Ե

Այն խուցն, որուն մեջ Աբիսողոմ աղան ապաշխարանք քաշած էր, ուներ յուր դեմն սենյակ մը, որ խոհանոցի քովն էր և որ ճաշի հատկացված էր: Այս սենյակը մտավ Աբիսողոմ աղան առաջնորդությամբ տիկնոջ, որ սեղանը պատրաստած էր վերջապես:

Աբիսողոմ աղան ճաշի սենյակը մտնելով բարևեց Մանուկ աղան, որ սեղանին շուրջը աթոռներ շարելու զբաղած էր:

Սանկ հրամմեցե՛ք, Աբիսողոմ աղա, ըսավ Մանուկ աղան՝ սեղանին վերի կողմը ցույց տալով յուր հյուրին:

Հրամանքնիդ նստեցե՛ք, ես ալ կը նստիմ, պատասխանեց հյուրն՝ նստելով իրեն ցույց տրված տեղը: Ներեցե՛ք կերակուրս այսչափ ուշացնելուս համար, ուրիշ իրիկուններ ձեր ուզած ժամուն կրնաք ուտել . այս գիշեր քանի մը պատճառներ թող չտվին, որ սեղանն ժամանակին պատրաստվեր . այս պատճառները վերջը կպատմեմ ձեզի: Ի՞նչպես եք, տեսնենք, Աբիսողոմ աղա, հանգի՞ստ եք, հարցուց Մանուկ աղան ձայնին աստիճանն իջեցունելով:

Շատ հանգիստ եմ:

Շնորհակալ ենք, մեր բարեկամն ի՞նչպես է Տրապիզոն:

Աղեկ է, հատկապես բարև ըրավ ձեզի:

Բերող տանողն ողջ ըլլա: Եթե ձեզի գավաթ մը օղի տամ, կը տնկե՞ք . ախորժակ կը բանա:

Գավաթ մը միայն կը խմեմ:

Շատ լավ . հրամմեցեք:

Մանուկ աղան երկնցուց գավաթն Աբիսողոմ աղային, որ ի մի ումպ կլլեց զայն, այսինքն օղին . գավաթը չհասկնաք:

Անուշ ըլլա, Աբիսողոմ աղա:

Շնորհակալ եմ:

Ձեր կենդանությանը:

Ողջ եղե՛ք:

Մանուկ աղան օղին ջրով բարեխառնելեն ետքը խմեց զայն ի չորս ումպ:

Տիկինը մինչև որ կերակուրներն տաքցունե և բերե, մենք կրնանք խոսիլ և ժամանակ անցունել, այնպես չէ՞, Աբիսողոմ աղա:

Այո, պատասխանեց հյուրն այնպիսի եղանակով մը, որ կը հասկուցներ, թե ավելի լավ էր նախ կերակուր ուտել և ապա խոսիլ:

Մտիկ արեք ուրեմն այսօր մեր գլուխն եկածները: Քանի մը շաբաթե է վեր թաղականի մը ընտրության ետևե ինկած ենք: Դուք հիմա ձեր մտքեն պիտի ըսեք, թե՝ մարդ, թաղականը քուկին ինչո՞ւդ պետք: Անանկ չէ, Աբիսողոմ աղա, ազգին գործը ես չնայիմ, դուն չնայիս, ան չնայի, ո՞վ նայէ ուրեմն . ինչուս պետքը շատ գեշ բան է, անով ամեն մարդ մեկդի կը քաշվի, և ազգին գործերն ալ երեսի վրա կը մնան: Իմ գիտցածս՝ ամեն մարդ ձեռքեն եկածին չափ ազգին գործերուն ալ աշխատելու է: Հատ մ՚ ալ կը խմե՞ք, Աբիսողոմ աղա, ախորժակ կը բանա:

Սովորություն չունիմ մեկ գավաթեն ավելի խմելու:

Մեր գավաթներն պզտիկ են, մանավանդ թե Պոլսո օդն ալ կը վերցունե:

Շատ լավ:

Երկու բարեկամներ մեյմեկ գավաթ ևս խմեցին իրարու կենդանությանը, և Մանուկ աղան սկսավ ատենաբանության:

Այս առտու, ըսավ, մեր թաղեն ազգային զբոսարանը գացած ժամանակս, ձեզմե աղեկ չըլլա, մեր բարեկամներեն Մելքոն աղային հանդիպեցա: Այս Մելքոն աղան նախ Բարթողիմեոս աղային աղջիկը առած էր: Բարթողիմեոս աղան ալ ժամանակավ մատով կը ցցունեն եղեր, իրբև բարի մարդ, հյուրասեր մարդ, ազգասեր և բարեպաշտ մարդ, և շուկային մեջ շատ խանութներ ուներ, որոնցմե տարին բավական եկամուտ կառներ: Քանի մը տարիեն Մելքոն աղային կինը մեռավ, և Մելքոն աղան համետագործ Նիկողոսին աղջկանը հետ կարգվեցավ: Այս աղջիկն քանի մը եղբայներ ունի, որոնց մին Ամբակում աղային քով գրագրություն կընե: Այս Ամբակում աղան ալ տղա մը ուներ, որ թուղթ խաղալով հորը շատ ստակը կերավ և վերջեն Ռուսաստան փախավ: Այս աղան Մարգար եպիսկոպոսին քրոջն թոռան եղբորորդին էր: Մյուս եղբայրը շուկայի մեջ ոսկերիչ է. բարձր հասակով, սիրուն մարդ մ՚ է: Երրորդ եղբայրը ատենոք շատ պարապ պատեցավ, խեղճության մեջ ինկավ, անոթութենե պիտի մեռներ, վերջեն թաղական անդամ ընտրվեցավ և մեկ երկու տարիեն ինքզինքը ժողվեց: Չերկնցնեմ խոսքս, Մելքոն աղան այդ Նիկողոս աղային աղջիկն առնելեն ետքը քանի մը տարիներ շատ հանգիստ կյանք վարեց, բայց վերջեն բախտը դարձավ, ձախորդություն ձախորդության վրա եկավ, և ունեցած չունեցածը բոլորովին կորսնցուց: Օր մը առնեմ զինքը, հոս բերեմ, և տեսնեք, թե ինչ բարի մարդ է: Եղբայր մ՚ ալ ունի, որ վարպետ ժամագործ մ՚ է, ատենոք Պեոյուք Տերե կը նստեր, վերջը քանի մը տարիներ Իսկյուտար նստավ, ետքեն Գում Գաբուն երթալով՝ հոն ալ չկրցավ նստիլ, և հիմա չեմ գիտեր, ուր կը նստի: Բայց շատ վարպետ ժամագործ է: Թորոս աղան, որ և ոչ մեկ ժամագործի կը հանձնե յուր ժամացույցն, անոր կուտա, որ մաքրե: Այս Թորոս աղան կը ճանչնա՞ք. ուրիշ տեսակ մարդ է. անոր մեկ պատմությունը ընեմ քեզի և մտիկ ըրե, որ տեսնես, թե աշխարհիս վրա ասանկ մարդ կը գտնվի եղեր, որ . . .

Բերե՞մ ապուրը, հարցուց տիկինը սենյակին դռնեն ներս երկնցնելով գլուխը:

Քիչ մը համբերե, տիկին, խոսքս լմնցունեմ, վերջը բեր: Այնպես չէ՞, Աբիսողոմ աղա, խոսք պետք է յա՛: Եթե մտիկ ընելու ժամանակ չունիք և գլուխնիդ կը ցավցունեմ կոր, ըսե՛ք:

Ատ ինչ խոսք է . . . բա . . .

Աբիսողոմ աղան չկրցավ շարունակել յուր խոսքը, զոր ընդմիջեց Մանուկ աղան Թորոս աղային պատմությանն սկսելով:

Այս Թորոս աղան, շարունակից, մուշտակագործ մ՚ է, ականջը խոսի, և յուր ընտանիքովը հանգիստ կյանք մը կը վարե: Յուր տանը պետք եղած պարենը, կարասիքս և հանդերձեղեն յուր ձեռքովը կառնե և իրմե զատ և ոչ մեկու մը վստահություն ունի, ականջը խոսի: Մսավաճառեն միս կառնե, տուն երթալուն պես կը կշռե զայն, և անպատճառ քանի մը տրամ պակաս կը գտնե միսը, մսավաճառին կերթա, հետը կռվի կը բռնվի և քանի մը տրամ պակաս արված միսը կառնե տուն կը դառնա: Ասանկ տարօրինակ մարդ մ՚ է . ականջը խոսի: Օր մը այս Թորոս աղան, ականջը խոսի, ժամացույցին փոշիները մաքրել տալու համար ժամագործի մը կերթա և հետը սակարկության սկսելով՝ վերջապես տասն և հինգ դահեկան կը հավանի տալ, այն պայմանով, որ ժամագործն յուր առջևը մաքրե ժամացույցը, վասնզի Թորոս աղան, ականջը խոսի, ինչպես ըսի, և ոչ մեկու մը վստահություն ունենալով՝ չէր ուզեր իր ժամացույցն ժամագործին հանձնել և երթալ՝ վախնալով, որ ժամացույցին մեջեն բան մը կը գողցվի, կամ ժամագործը դիտմամբ կավրե ժամացույցն՝ մեծ ծախք մը բանալու համար, ինչպես որ կընեն շատ մը ժամագործներ, երբ քանի մը օր անգործ մնան: Ժամագործն յուր պատվույն դեմ անարգանք կը համարի Թորոս աղային առաջարկությունն և կը բարկանա: Եթե դուն ըլլայիր ժամագործին տեղ չէ՞իր բարկանար:

Կը բարկանայի, պատասխանեց Աբիսողոմ աղան, որ խելքն ու միտքը ապուրի ղրկած ըլլալով՝ բնավ ականջ չէր կախեր Մանուկ աղային ըրած պատմությանը:

Թորոս աղան, ականջը խոսի, կրակ կը կտրի ժամագործին բարկանալուն վրա և քանի մը ծանր խոսքեր կընե իրեն, որ ընելու չէր . այնպես չէ՞:

Այնպես է, պատասխանեց դարձյալ Աբիսողոմ աղան մեքենաբար՝ միշտ հավանության պատասխաններ տալով իրեն եղած հարցումներուն, որպեսզի խոսքը չերկարի, և կերակուրը բերեն:

Ժամագործը կը վոնտե Թորոս աղան, ականջը խոսի . Թորոս աղան ալ, ականջը խոսի, խանութեն դուրս ելնել չուզեր՝ վոնտվիլն իրեն պզտիկություն համարելով . դուն ալ ըլլա՛ս, չես ելլա՞ր ա՛:

Չեմ ելլար ա՛, պատասխանեց Աբիսողոմ աղան, որ չէր գիտեր, թե ուս կից չէր ելլար և ինչո՛ւ չէր ելլար . վասնզի, ինչպես ըսինք, Թորոս աղային ըրած պատմության և ոչ մեկ բառը յուր ականջը մտած էր . միայն հարցումներու կը պատասխաներ:

Ծեծկըվուքը կսկսի . ժամագործն ապտակ մը կը զարկե Թորոս աղային . ականջը խոսի, Թորոս աղան, ականջը խոսի, կից մը կուտա ժամագործին . կարծեմ, ով ալ ըլլար Թորոս աղային տեղը, ուրիշ կերպով չպիտի կրնար պատասխանել ժամագործին ապտակին: Ոտքդ պագնեմ, Աբիսողոմ աղա, ըսե՛, այնպես չէ՞:

Դուք ալ հոս դոմադեսո՞վ կը շինեք, հարցուց մեկեն ի մեկ Աբիսողոմ աղան:

Դոմադեսո՞վ:

Այո՛, ուրիշ տեղեր դոմադեսով կը շինեն եղեր:

Ժամացո՞ւյցը:

Ո՞ր ժամացույցը:

Թորոս աղային ժամացույցը:

Թորոս աղան ո՞վ է:

Մտիկ չըրի՞ր ուրեմն ըրած պատմությունս:

Ըրի, կատարյալ մտիկ ըրի, ըսավ Աբիսողոմ աղան, որ յուր դոմադեսի հարցումովն հաստատեց, թե միտքն ապուրի, ապուրեն դոմադեսի, դոմադեսեն Պոլսո մեջ բրինձի ապուրին ինչպես շինվելուն գնացած էր, և բնավ ունկն չէր դրած Մանուկ աղային խոսքերուն:

Աբիսողոմ աղան շատ իրավունք ուներ յուր տան տիրոջ երկարաձիգ ճառն մտիկ չընելու, մանավանդ անոթի փորով:

Աշխարհիս վրա կան մարդեր, որք կը կարծեն, թե իրավունք ունին մեկու մը քթեն բռնել և ժամերով անոր գլուխը ցավցունել: Ուրիշներ ալ կան, որ իրենց խոսքերը մտիկ անել տալու համար մարդ կը փնտրեն և եթե չգտնեն, պատրաստ են հոժարակամ օրական վարձ մ՚ ալ տալ . ոմանք ալ ամսականով ունկնդիր կը փնտրեն: Շատ անգամ ինձի ալ պատահած է այս փորձանքը, և ես մտիկ ընել ձևացունելով՝ իմ գործիս վրա խորհած եմ . հավանության պատասխաններ տալով ինձի եղած հարցումներուն՝ այնպես է պատասխանած եմ, եթե այնպես է հարցվեր ինձի . արդարությունն ալ այս է պատասխան տված եմ, երբ արդարությունն ալ այս չէ՞ հարցումն ուղղվեր ինձի . իրավունք ունիս ըսած եմ, երբ իրավունք չունի՞մ հարցումն եղած է, որպեսզի խոսքը կարճ կապվի: Դժբախտությունն հոն է, որ գլուխդ ցավցնողն երբեմն այնպիսի հարցում մը կընե, որուն պատասխանելը դժվար է, վասնզի վճիռ տալը քեզի կը թողու: Օրինակի համար, լմնցնելեն ետքը ճառն, զոր դու բնավ մտիկ ըրած չես կը հարցունե քեզի .

Մարկոս աղա՞ն իրավունք ունի, թե Կիրակոս աղան:

Ի՞նչ պատասխանելու է . գործին վրա բնավ տեղեկություն չունիս . որո՞ւն տալու է իրավունքը . մանավանդ գիտնալու է, թե իրավունքն որու պետք է տալ, որպեսզի գլուխդ ցավցունողին սիրտը չցավի: Ասոր ալ ես դյուրին ճանփան գտած եմ և հետևյալ պատասխանները կուտամ .

Գործն անուշությամբ լմնցնելու է:

Այո, բայց իրավունքը որո՞ւ քովն է: Ի՞նչ օգուտ . . . գեշ մարդու հետ գլուխ չելնըվիր:

Այո՛, բայց կաղաչեմ ըսե՛, երկուքեն ո՞րն իրավունք ունի:

Ինչո՞ւ կստիպես, որ ըսեմ, եղբա՛յր, երկու անգամ երկու չորսի պես հայտնի է իրավունքին ուր ըլլալը:

Շատերն այս պատասխաններովս գոհացուցած եմ . բայց ոմանք ալ կան, որ կարծես զքեզ ոստիկանության պիտի հանձնեն եթե չըսես, թե Մարկոսն իրավունք ունի, իսկ Կիրակոսն անիրավ է: Ասոնց ա՛լ ձեռքեն խալսելու համար՝ ստիպողական գործ մ՚ ունիմ՝ ըսելով առեր, քալեր եմ: Իսկ վերջերս տեսնելով, թե այս ընթացքս կը քաջալերե շատախոսները, քաղաքավարությունը մեկդի դնելով՝ օր մը անոնցմե մեկուն ըսի .

Պարոն, զքեզ երկու ժամ մտիկ ընելու համար երկու ոսկի կուզեմ . երկու ոսկիեն լումա մը պակաս եթե տաս, չեմ ընդունիր:

Մարդը կես ոսկի տվավ, իսկ ես չընդունեցի և օձիքս խալսեցի: Այս օրերս կը լսեմ, որ այդ մարդը քառորդ ոսկիի երկու ունկնդիր ևս վարձած է: Երանի «Մասիսին», որ յուր ունկնդիրներուն ստակ տալու տեղ անոնցմե ստակ կառնե:

Աբիսողոմ աղան ինձի պես չվարվեցավ և, ինչպես հայտնի է, երբ դոմադեսի հարցապնդումով զգալ տվավ ատենաբանին, թե յուր ճառն բնավ մտիկ ըրած չէր, յուր անքաղաքավարությունն անմիջապես դարմանելու համար ըսավ .

Կատարյալ մտիկ ըրի:

Աղե՞կ ըրավ: Հայտնի է, որ գեշ ըրավ, եթե ես յուր տեղն ըլլայի, պարզապես կըսեի Մանուկ աղային .

«Մանուկ աղա, ինձի նայե՛, եղբայրս, երբ որ մեկը խոսիլ կսկսի, խղճմտանքը մեկ դի դնելու չէ: Ութը ժամե ի վեր անոթի եմ ես և բնավ պետք չունիմ գիտնալ, թե Մարտիրոս աղան որուն տղան է, թե Գևորգ աղան որու հայրն է, թե ժամագործը Թորոս աղային ապտակ հաներ է, թե Թորոս աղան ալ

ժամագործին կից տվեր է:

Այսպես կը խոսեի բացե ի բաց, ոչ թե միայն ընկերության մը մեջ գլուխ ցավցնողին, այլ նույն իսկ այն վարդապետներուն, որ շատ խոսելու նպատակավ միայն չորս ժամ քարոզ կուտան և կը վիրավորվին, եթե ժողովրդեն մեկը քարոզի ժամանակ եկեղեցիեն դուրս ելնե: Եվ արդեն ըսած եմ օր մը եպիսկոպոսի մը, որ հինգ ժամ քարոզ խոսելեն ետքը եկեղեցեեն դուրս ելած էր և խուցը կերթար:

Ո՞ւր կերթաք, սրբազան,– հարցուցի:

Շատ քրտնած ըլլալով խուցս պիտի երթամ և լաթ պիտի փոխեմ:

Դուք ո՞ւր կերթաք,– հարցուց ինծի:

Ես ալ տուն կերթամ լաթ փոխելու համար, պատասխանեցի իրեն:

Եվ այն օրեն ի վեր եպիսկոպոսն կարճ կը խոսի քարոզի մեջ:

Աբիսողոմ աղան չունեցավ այս համարձակությունը և խրախույս տվավ Մանուկ աղային, որ շարունակե յուր ճառը դոմադեսական հարցման պատասխանելեն ետքը:

Դոմադեսը հոս կը գործածենք ապուրի մեջ, բիլավի մեջ և ուրիշ մսեղեն քանի մը կերակուրներու մեջ, բայց բնավ երբեք ժամացույցի մեջ:

Շնորհակալ եմ . ապուրի մեջ կը գործածվի ըսել է ես ալ ատ գիտնալ կը փափագեի:

Ապուրը դոմադես՞ով կը սիրեք, թե ոչ:

Դոմադեսով կը սիրեմ:

Շատ աղեկ: Դառնանք հիմա մեր խոսքին . . . ո՞ւր մնացինք . . . հա՛, Թորոս աղային վրա էր: Տարօրինակ մարդ մ’ե աս Թորոս աղան, ականջը խոսի, շատ պատմություններ ունի . ուրիշ գիշեր մը զանոնք կը պատմեմ, և ժամանակ կանցունենք: Երկար չընենք, աս առտու հանդիպեցա Մելքոն աղային . . .

Բերի, որ տաք տաք ուտենք, ըսավ տիկինը ներս մտնելով և ապուրը բերելով:

Այո՛, այո՛, ուտենք, վասն զի շատ անոթի եմ, ըսավ Աբիսողոմ աղան:

Հրամմեցե՛ք . . .

Շնորհակալ եմ, ըսավ Աբիսողոմ աղան և գդալը բերանը տանելու մնաց, մեկեն ի մեկ վեր ցատկեց:

Կարծեմ թե շատ տաք էր, ներեցե՛ք, Աբիսողոմ աղա, ըսավ տիկինը:

Քիչ մը ջուր առ բերանդ, Աբիսողոմ աղա, ավելցուց Մանուկ աղան:

Վնաս չունի, վնաս չունի . . .

Տիկի՛ն, ինչո՞ւ համար ուշադրություն չեք ըներ կերակուրներու տաքությանը կամ պաղությանը,– ըսավ Էրիկն կնոջը:

Ա՛լ այս գիշեր մեր պակասություններուն աչք գոցելու է Աբիսողոմ աղան:

Վնաս չունի, բան մը չէ:

Ապուրը մինչև որ պաղի, այս օրվան դեպքը պատմեմ գոնե,– ըսավ Մանուկ աղան:

– Մանո՛ւկ աղա, Աբիսողոմ աղային գլուխ մի ցավցուներ այս գիշեր . թերևս չախորժիր:

Ժամանակ անցունելու համար պիտի խոսեի, որ զբոսնու և չնեղվի:

Ուրիշ գիշերվան թող . այս գիշեր հոգնած-հոգնած կրնա՞ քեզի մտիկ ընել:

Կարծեմ թե Աբիսողոմ աղան սիրով մտիկ կընե ազգային գործերը և բնավ ձանձրություն չզգար: Այո՛, սիրով մտիկ կընեմ, պատասխանեց հյուրը, բայց տիկինին ըսածին պես վաղը գիշերվան թողունք, վասնզի այսօր շատ հոգնած եմ:

Շատ լավ, շատ լավ, ինչպես որ կուզեք, այնպես ըլլա . բայց մեր թաղին թաղականին գործը շատ զվարճալի է: Մելքոն աղան եթե հոս ըլլար և պատմեր, խնդալեն կը ճաթեինք:

Ապուրը պաղեցավ, հրամմեցե՛ք, ըսավ տիկինը:

Աբիսողոմ աղան այս հրավերն առնելուն պես՝ գդալով ապուրին վրա հարձակեցավ:

Օղի մ’ալ կը խմե՞ք, Աբիսողոմ աղա:

Շնորհակալ եմ, չեմ ուզեր:

Տիկին, Աբիսողոմ աղային գինի լեցուր:

Մանուկ աղա, այս գիշեր այլանդակ խոսքեր կընես, ապուրի վրա գինի կը խմվի՞:

Ինչո՞ւ չխմվիր, տեսնենք պիտի հավնի՞ մեր գինիին:

Տիկինը դուրս ելավ և խաշած միս բերելով սեղանին վրա դրավ:

Աբիսողոմ աղան այնպիսի ախորժակով մը կուտեր, որ մսի կտորները առանց ծամելու կը կլլեր:

Փառք քեզ, աստվա՛ծ, այս գիշեր ալ կշտացանք, ըսավ Աբիսողոմ աղան փորն քահանայի մը պես լեցնելեն ետքը և երեսը խաչակնքելով ու ցած ձայնով հայր մերն ըսելով՝ սեղանեն ելավ և լվացվելու համար ջուր փնտրեց:

Կերակուրեն վերջը կը լվացվի՞ք, հարցուց տիկինը հյուրին:

Եթե ջուր ըլլար . . .

Մենք սովորություն չունինք, բայց ձեզի քիչ մը ջուր բերեմ և լվացվեցեք:

Աբիսողոմ աղան լվացվեցավ և ձեռները չորցնելու ատեն հարցուց տիկինին, թե որ սենյակին մեջ պիտի պառկեր:

Տիկինը ճրագով երկրորդ հարկը սենյակ մը առաջնորդեց հյուրին և վար իջավ:

Այս պառկելու սենյակն փոքր էր, և անոր ճիշդ չափը տված կըլլանք, եթե ըսենք, որ Աբիսողոմ աղային հասակին երկայնությունն ուներ: Անկողինը շինված էր այն միակ պատուհանին առջև, որ փողոցի վրա բացված էր: Աթոռ մը, քառակուսի պզտիկ սեղան մը, փոքրիկ հայելի մը, ջուրի շիշ մը և գավաթ մը, սանտր մը, վրձին մը այս սենյակին կարասիքը կը կազմեին:

Աբիսողոմ աղան սենյակեն ներս մտնելուն պես ձեռներն բացավ և նորեն փառք տվավ աստուծո, որ վերջապես խալսեցավ փորձանքներեն և առանձին մնաց: Բանտեն արձակվող մը չէր կարող ավելի ուրախություն զգալ: Փառաբանությունն ավարտելուն պես հանվեցավ և ինքզինքն անկողնո մեջ նետեց:

Ասկեց ետքը ընելիքս գիտեմ, ըսավ անկողնո մեջ, և ոչ մեկու հետ պիտի տեսնվիմ, վասնզի ես այս պոլսեցիները շատ չսիրեցի, ասոնք կամ դրամդ առնելու կը նային կոր կամ երկու, ժամ գլուխդ ցավցունելու: Ինչո՞ւս պետք իմին . ես եկած եմ հոս կին մ' առնելու և երթալու . որուն աղջիկն որ սիրեմ՝ կուզեմ . եթե տան՝ կառնեմ, գործս կերթամ, և եթե չտան, եթե չտան . . . բայց ինչո՞ւ չտան . . . ինձմե աղեկի՞ն պիտի տան . . . Եթե վաղը սա լրագիրն իմ անունս ալ փառավորապես գրե, այն ատեն շատերն պիտի աղաչեն ինծի, որ իրենց աղջիկն առնեմ . . . Մեկեն ավելին ի՞նչ պիտի ընեմ . . . անոնց մեջեն պարկեշտ աղջիկ մը կը զատեմ . . . խոսկապը կընեմ . . . նշան կուտամ . . . կը կարգվիմ . . .

Այս որոշումները տալով կը քնանա Աբիսողոմ աղան: